

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL M. B. IR UAB „MOKILIZINGAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2019 m. gegužės 29 d. Nr. 242-212
Vilnius

Lietuvos bankas gavo M. B. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir UAB „Mokilizingas“ (toliau – vartojimo kredito davėja) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2018 m. rugpjūčio 23 d. tarp pareiškėjo ir vartojimo kredito davėjos buvo sudaryta Vartojimo kredito sutartis Nr. (*duomenys neskelbiami*) (toliau – vartojimo kredito sutartis), pagal kurią vartojimo kredito davėja įsipareigojo pareiškėjui suteikti 3 200 Eur kreditą, o pareiškėjas įsipareigojo sutartyje nustatytais terminais ir sąlygomis mokėti kredito įmokas ir vykdyti kitus vartojimo kredito sutartyje nustatytus įsipareigojimus.

Pareiškėjas vėlavo atlikti vartojimo kredito sutartyje nustatytas įmokas, todėl 2019 m. sausio 21 d. tarp pareiškėjo ir vartojimo kredito davėjos sudaryta vartojimo kredito sutartis buvo nutraukta.

Kai vartojimo kredito sutartis buvo nutraukta, pareiškėjas kreipėsi į vartojimo kredito davėją ir nurodė svarstęs galimybę gražinti visą kreditą anksčiau laiko, tačiau minėta teise nepasinaudojo dėl vartojimo kredito sutartyje įtvirtintų sąlygų, kurios neatitinka teisės aktų reikalavimų ir dėl to suklaidino pareiškėją. Dėl šios priežasties pareiškėjas reikalavo atnaujinti tarp šalių sudarytą vartojimo kredito sutartį. Vartojimo kredito davėja nesutiko su tokiu pareiškėjo reikalavimu, todėl tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėjas nurodo, kad iki vartojimo kredito sutarties nutraukimo svarstęs galimybę gražinti visą kredito sumą anksčiau laiko, tačiau jį suklaidino vartojimo kredito sutarties sąlygos ir jis nepasinaudojo minėta teise. Pareiškėjo teigimu, vartojimo kredito sutarties 5.2.1 papunktyje yra nurodyta, kad „Gavėjas turi teisę Bendrovės nustatyta tvarka įvykdyti visus ar dalį įsipareigojimų pagal sutartį prieš terminą, tačiau tuo atveju privalo sumokėti iki tol apskaičiuotas palūkanas, kitus mokesčius ir delspinigius.“ Vartojimo kredito sutarties 4.6 papunktyje nustatyta, kad „Gavėjo mokamas sutarties mokestis nurodytas Mokėjimo grafike. Šis mokestis gali būti įskaičiuotas į Eilinės įmokos sumą. Sutarties mokestis sumokamas visas, neatsižvelgiant į tai, ar gavėjas pasinaudoja 5.2.1 papunktyje nustatyta tvarka.“ Pareiškėjo nuomone, vadovaujantis vartojimo kredito sutarties nuostatomis, jeigu jis būtų norėjęs gražinti kreditą anksčiau termino, būtų privalėjęs sumokėti visą sutarties mokestį, t. y. 1 843,20 Eur. Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymo (toliau – VKĮ) 17 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad „vartojimo kredito gavėjas turi teisę bet kuriuo metu įvykdyti visus arba dalį savo įsipareigojimų pagal vartojimo kredito sutartį. Tai padaręs, jis turi teisę į bendros vartojimo kredito kainos sumažinimą, kurį sudaro likusio vartojimo kredito sutarties trukmės laikotarpio, skaičiuojamo nuo vartojimo kredito ar jo dalies gražinimo dienos, palūkanos ir išlaidos.“ Pareiškėjo teigimu, VKĮ įtvirtinta teisė į bendros kainos sumažinimą, tačiau vartojimo kredito sutartis tokios teisės neįtvirtina, nes išskiriamas tik palūkanų sumažinimas. Dėl šios priežasties pareiškėjas mano, kad būtent dėl šių sutarties nuostatų buvęs suklaidintas, todėl prašė rekomenduoti vartojimo kredito davėjai atnaujinti sudarytą vartojimo kredito sutartį ir įmokas išdėstyti nutrauktoje sutartyje nurodytais terminais.

Atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi vartojimo kredito davėja nurodė nesutinkanti su pareiškėjo reikalavimu ir prašo jį atmesti. Vartojimo kredito davėja nurodė, kad vartojimo kredito sutartį pareiškėjas pasirašė elektroninių ryšių priemone šalių sutartu būdu, t. y. iš

asmeninės sąskaitos kredito įstaigoje atlikdamas mokėjimą su unikaliu saugos numeriu (mokėjimo paskirtyje nurodydamas konkrečiai pareiškėjui sugeneruotą „SHA-1“ kodą – unikalį užkoduotą ištrauką iš tarp šalių sudaromos vartojimo kredito sutarties teksto). Tačiau vartojimo kredito davėja, susipažinusi su pareiškėjo Lietuvos bankui pateikta vartojimo kredito sutartimi, daro išvadą, kad pareiškėjas Lietuvos bankui pateikė ne tos sutarties, kurią pasirašė, kopiją. Vartojimo kredito davėjos teigimu, tarp jos ir pareiškėjo sudarytos vartojimo kredito sutarties 4.6 papunktyje teigiama, kad „Gavėjo mokamas Sutarties mokestis nurodytas Mokėjimo grafike“. Šis mokestis pagal vartojimo kredito sutarties 4.7 punktą „gali būti įskaičiuotas į Eilinės įmokos sumą“. Taip pat vartojimo kredito davėja nurodo, kad tarp šalių sudarytos vartojimo kredito sutarties 5.2.1 papunkčio, kurį nurodo pareiškėjas, nėra, o 6.2.1 papunktyje yra nustatyta, kad „jei Klientas įvykdo visus ar dalį įsipareigojimų prieš Sutartyje numatyta terminą, privalo sumokėti tik iki tol apskaičiuotas palūkanas, kitus mokesčius ir delspinigius.“ Taip pat vartojimo kredito davėja pažymi, kad pareiškėjo pateiktos sutarties specialiosiose sąlygose pateiktas ne sudarant vartojimo kredito sutartį galiojęs įmokų mokėjimo grafikas, o po vartojimo kredito sutarties nutraukimo tolimesniam sutarties administravimui vartojimo kredito davėjos informacinėje sistemoje sukurtas grafikas, skirtas skolos išieškojimo funkcijai palengvinti.

Be to, vartojimo kredito davėja nurodo, kad pareiškėjas dėl atsiskaitymo anksčiau nustatyto termino į vartojimo kredito davėją nesikreipė, todėl nebuvo žinoma, kokie pareiškėjo ketinimai. Vartojimo kredito davėjos teigimu, sutarties galiojimo metu pareiškėjas nesikreipė dėl jo nurodomos vartojimo kredito sutarties nuostatos. Priešingai, vartojimo kredito davėja nurodo, kad pareiškėjas nereagavo į jam nuolat siunčiamus priminimus bei raginimus padengti įsiskolinimą, o po sutarties nutraukimo vartojimo kredito davėjai sutikus palaukti pareiškėjo mokėjimo iki 2019 m. vasario 3 d., pareiškėjas jokio mokėjimo neatliko. Atsižvelgdama į tai, vartojimo kredito davėja pažymi, kad pareiškėjas savo teise padengti įsipareigojimus pagal sutartį anksčiau laiko nesidomėjo ir neketino ja pasinaudoti.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl vartojimo kredito sutarties nuostatų taikymo ir vartojimo kredito davėjos atsisakymo atnaujinti nutrauktą vartojimo kredito sutartį pagrįstumo.

Atsižvelgiant į nagrinėjamo ginčo pobūdį ir pareiškėjo vartojimo kredito davėjos atžvilgiu keliamą reikalavimą, pažymėtina, kad, pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.4 straipsnį, kreditorius ir skolininkas privalo elgtis sąžiningai, protingai ir teisingai tiek prievolės atsiradimo ir egzistavimo, tiek ir jos vykdymo ar pasibaigimo metu. CK 6.38 straipsnyje įtvirtinti prievolių vykdymo principai: 1) prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai bei nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais; 2) jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus; 3) kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperotis). Analogiškai reikalavimai nustatyti ir sutarčių vykdymui. Pavyzdžiui, pagal CK 6.158 straipsnio 1 dalį, kiekviena sutarties šalis turėdama sutartinių santykių, privalo elgtis sąžiningai.

Vertinant abiejų pateiktus duomenis, pažymėtina, kad pareiškėjas nurodo, kad tarp šalių sudarytos vartojimo kredito sutarties nuostatos, t. y. vartojimo kredito sutarties 4.6 papunktis, kuris neatitinka teisės aktų reikalavimų, nes jame numatyta, kad vartojimo kredito sutartyje nustatytas sutarties mokestis sumokamas visas atvejais, neatsižvelgiant į tai, ar kreditas yra gražinamas anksčiau laiko, klaidino pareiškėją, todėl jis negalėjo anksčiau vartojimo kredito sutartyje nustatyto termino gražinti viso įsiskolinimo. Atsižvelgdama į tai, pareiškėjas prašo atnaujinti nutrauktą vartojimo kredito sutartį ir įmokas išdėstyti nutrauktoje vartojimo kredito sutartyje nurodytais terminais. Nesutikdama su pareiškėjo nurodomomis aplinkybėmis, vartojimo kredito davėja nurodo, kad pareiškėjo pateikta vartojimo kredito sutarties kopija neatitinka tarp šalių sudarytos vartojimo kredito sutarties. Vartojimo kredito

davėja pažymi, kad tarp šalių pasirašytos vartojimo kredito sutarties 4.6 papunktyje yra nurodyta, kad „gavėjo mokamas sutarties mokeskis nurodytas Mokėjimo grafike“, o 4.7 papunktyje yra įtvirtinta, kad „mokeskis gali būti įskaičiuotas į Eilinės įmokos sumą“. Vartojimo kredito davėjos teigimu, pagal tarp šalių pasirašytos vartojimo kredito sutarties nuostatas, pareiškėjas nebuvo įpareigotas, grąžinant anksčiau kreditą, sumokėti ir visą vartojimo kredito sutartyje nustatytą sutarties mokesį. Dėl šios priežasties vartojimo kredito davėja pažymi, kad tarp šalių sudaryta vartojimo kredito sutartis atitinka teisės aktų nuostatas, t. y. joje nėra nurodyta, kad, anksčiau termino grąžindamas kreditą, pareiškėjas privalo sumokėti ir visą sutarties mokesį.

Vertinant pateiktus duomenis, pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju Lietuvos bankas nesutinka su pareiškėjo nurodomomis aplinkybėmis, jog tarp šalių pasirašytos vartojimo kredito nuostatos klaidino pareiškėją ir dėl to pareiškėjas negalėjo iš anksto grąžinti viso kredito. Tiek pareiškėjas, tiek vartojimo kredito davėja pateikė skirtingas vartojimo kredito sutartis, jose skiriasi vartojimo kredito sutarties 4.6 ir 4.7 papunkčiai, dėl to ir kilo ginčas. Iš abiejų šalių pateiktų duomenų matyti, kad pareiškėjas vartojimo kredito sutartį sudarė elektroninių ryšių priemonėmis. 2018 m. rugpjūčio 23 d. Sąskaitos išrašė yra nurodyta, kad pareiškėjas vartojimo kredito davėjui pervedė 0,01 Eur ir mokėjimo paskirtyje nurodė konkrečiai pareiškėjui sugeneruotą „SHA-1“ kodą¹ (D3d4fca03e1025e85e870ef93f9266b3853eac44), kuris yra skirtas patvirtinti, kad pareiškėjas su jam pateikta sutartimi susipažino, su joje išdėstytomis nuostatomis sutinka ir pasirašo jam pateiktą konkretų sutarties variantą. Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų matyti, kad vartojimo kredito davėjos pateikta vartojimo kredito sutartis ir joje įtvirtintos nuostatos yra užkoduotos tokiu pačiu „SHA-1“ kodu, koks yra nurodytas ir 2018 m. rugpjūčio 23 d. Sąskaitos išrašė. Tai suponuoja išvadą, kad pats pareiškėjas *pasirašė ir jam turi būti taikoma būtent vartojimo kredito davėjos pateikta vartojimo kredito sutartis su joje įtvirtintomis bendrosiomis sąlygomis*. Be to, pažymėtina ir tai, kad pareiškėjo pateikta vartojimo kredito sutarties bendrųjų sąlygų kopija turi būti vertinama kritiškai ir dėl to, kad šalys vartojimo kredito sutartį sudarė 2018 m. rugpjūčio 23 d., o pareiškėjo pateiktoje vartojimo kredito sutarties bendrųjų sąlygų kopijoje yra nurodytas vartojimo kredito davėjos adresas: Lvovo g. 25, Vilnius, tačiau adresas dar 2017 m. lapkričio 21 d. (beveik prieš 9 mėnesius iki sudarant vartojimo kredito sutartį) pasikeitė į: Kareivių g. 11B, Vilnius, (būtent šis adresas ir yra nurodytas tiek pareiškėjo pateiktoje vartojimo kredito sutarties specialiojoje dalyje, tiek vartojimo kredito davėjos pateiktoje bendrojoje ir specialiojoje dalyje). Tai taip pat suponuoja išvadą, kad pareiškėjo pateikta vartojimo kredito sutarties bendrųjų sąlygų kopija galimai neatitinka tarp šalių pasirašytos sutarties redakcijos. Taigi, atsižvelgiant į pirmiau nurodytus duomenis, darytina išvada, kad pareiškėjas nepagrįstai nurodo, kad tarp jo ir vartojimo kredito davėjos pasirašytoje vartojimo kredito davėjo sutartyje buvo įtvirtintos pareiškėją klaidinančios sąlygos, kad pareiškėjas, iš anksto grąžindamas visą kreditą, privalėjo papildomai sumokėti ir vartojimo kredito sutartyje nustatytą sutarties mokesį (1843,20 Eur), nes tarp šalių pasirašytoje vartojimo kredito sutartyje tokių nuostatų nėra.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką taip pat akcentuoja dar iki vartojimo kredito sutarties nutraukimo svarstęs galimybę iš anksto grąžinti visą kreditą anksčiau laiko, tačiau dėl pirmiau minėtų sąlygų to nepadarė. CK 6.200 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad, vykdydamos sutartį, šalys privalo bendradarbiauti ir kooperotis. Nei VKĮ, nei kituose vartojimo kreditų teikimo veiklą reguliuojančiuose teisės aktuose nenustatyta, kokia tvarka vartojimo kredito gavėjas gali įgyvendinti savo teisę bet kuriuo metu įvykdyti visus arba dalį savo įsipareigojimų pagal vartojimo kredito sutartį ir teisę į bendros vartojimo kredito kainos sumažinimą. Tačiau VKĮ 11 straipsnio 2 dalies 17 punkte, be kita ko, nustatyta, kad tvarka, kaip vartojimo kredito gavėjas galėtų pasinaudoti VKĮ 17 straipsnio 1 dalyje nustatyta teise grąžinti vartojimo kreditą anksčiau nustatyto termino, turi būti nurodyta vartojimo kredito sutartyje. Vartojimo kredito sutarties 6.2.1 papunktyje yra nustatyta, kad „Gavėjas turi teisę bendrovės nustatyta tvarka įvykdyti visus ar dalį įsipareigojimų pagal Sutartį prieš terminą, tačiau tuo atveju privalo sumokėti iki tol apskaičiuotas palūkanas, kitus mokesčius ir delspinigius. Ketindamas pasinaudoti šia teise, Gavėjas privalo raštu pranešti apie tai ne vėliau kaip prieš 10 (dešimt) kalendorinių dienų iki artimiausios Eilinės įmokos mokėjimo dienos ir sudaryti Bendrovei sąlygas apskaičiuoti Gavėjo mokėtinas sumas.“

¹ Unikali užkoduota ištrauka iš tarp šalių sudaromos vartojimo kredito sutarties teksto.

Lietuvos banko vertinimu, atsižvelgiant tiek į teisės aktuose, tiek į vartojimo kredito sutartyje išdėstytas nuostatas, pareiškėjui buvo suteikta teisė iš anksto grąžinti vartojimo kreditą ir dėl to pareiškėjas neprivalėjo mokėti vartojimo kredito sutartyje nustatyto sutarties mokesčio. Iš pateiktų duomenų matyti, kad pareiškėjas nebendradarbiavo ir nesikooperavo su vartojimo kredito davėja. Pareiškėjas nesikreipė į vartojimo kredito davėją dėl pagal vartojimo kredito sutartį prisiimtų įsipareigojimų įvykdymo anksčiau sutartyje numatyto termino. Vartojimo kredito davėja nuolat tiek paštu, tiek el. paštu, tiek trumposiomis žinutėmis siuntė (2018 m. gruodžio 27 d., 2019 m. sausio 7 d. ir 2019 m. sausio 22 d.) priminimus ir raginimus padengti įsiskolinimą, tačiau pareiškėjas į juos nereagavo ir negrąžino visos skolos, atvirksčiai, jis net nemokėjo einamųjų vartojimo kredito sutartyje nustatytų įmokų. Iš byloje esančių duomenų taip pat matyti, kad vartojimo kredito davėja ir po vartojimo kredito sutarties nutraukimo (2019 m. sausio 21 d.) sutiko palaukti pareiškėjo mokėjimo iki 2019 m. vasario 3 d., tačiau pareiškėjas vis tiek neįvykdė savo įsipareigojimų. Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytus argumentus ir juos pagrindžiančius įrodymus, darytina išvada, kad pareiškėjas nebuvo suinteresuotas iš anksto grąžinti vartojimo kredito sutartyje nustatyto kredito, todėl pareiškėjo kreipimesi nurodyti argumentai, kad jis dar iki vartojimo kredito sutarties nutraukimo svarstė galimybę iš anksto grąžinti visą kreditą anksčiau laiko, tačiau dėl pirmiau nurodytų vartojimo kredito sutartyje įtvirtintų sąlygų to nepadarė, yra vertintini kritiškai.

Apibendrinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, manytina, kad vartojimo kredito davėja pagrįstai atsisakė atnaujinti tarp šalių pasirašytą vartojimo kredito sutartį, nes pareiškėjas nepagrįstai nurodo, kad vartojimo kredito sutartyje nustatytos sąlygos jį klaidino, todėl pareiškėjas negalėjo iš anksto įvykdyti vartojimo kredito sutartyje nustatytų įsipareigojimų. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjo reikalavimas atnaujinti nutrauktą vartojimo kredito sutartį ir įmokas išdėstyti nutrauktoje vartojimo kredito sutartyje nurodytais terminais yra nepagrįstas, todėl atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo M. B. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius